

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΕΞΕΔΑΚΤΥΛΟΣ Ο ΕΚ ΜΕΘΩΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΟΣ

Διὰ χειρὸς Ἀθανασίου Ἐξεδάκτυλου τοῦ ἐκ Μεθώνης βιβλιογράφου σώζονται δύο κώδικες τῶν ἐτῶν 1432 καὶ 1437, ἀμειψότεροι γεγραμμένοι διὰ συνεργείας καὶ ἐξόδου Ἰωάννου τοῦ γραμματικοῦ τοῦ ὄλου ὁρίου πόλεως Μεθώνης.

Καὶ ὁ μὲν τῷ 1437 γεγραμμένος εἶνε ὁ τῆς ἐν Λονδίνῳ βιβλιοθήκης τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου κώδιξ Additional 21259, περιέχων τοὺς μείζονας καὶ μικροὺς προφήτας μετὰ τῆς βίβλου τοῦ Ἰωβ, οὗ τὸ οἰκεῖον σημεῖωμα ἐν ρ. 169². ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ομοπέ¹, ἔχει ὥδε· Ἐτελειώθη ἡ παρὸν δέλτος διὰ συνεργείας μισθαποδοσίας καὶ ἐξόδου καὶ πόθου πολοῦ τοῦ εὐγενεσιάτου, ἐντιμωτάτου, ἐνδοξωτάτου, πανεκλαμπρωτάτου γραμματικοῦ τοῦ ὄλου ὁρίου πόλεως Μεθώνης κυροῦ Ἰωάννου, γραφὲν δὲ τῇ ἐμῇ χειρὶ Ἀθανασίου ἀμαρτωλοῦ, τάχα δὲ καὶ ἀναξίου γραφέως. τῇ ἐπωνυμίᾳ ἔχων Ἐξεδάκτι. Ἐγρόαφη γοῦν ἐπὶ ἔτους ςϞϞϞε, ἰνδ. [ιε], ἐν μηνὶ Ἰουνίῳ ἐννάτῃ, ἡμέρᾳ Σαββάτῳ, καὶ οἱ μέλλοντες θεωρεῖν καὶ ἀναγινώσκειν τὴν παροῦσαν δέλτον εὐχεσθαί μοι διὰ τὸν Κύριον καὶ μὴ καταράσθε, ὅτι ὡςπερ οὐδὲν ἐστὶν ἄνθρωπος διχῶς ἀμαρτίας, οὐδὲ ἡ παροῦσα δέλτος διχῶς σφαλμάτων. Σωθῆ ὁ γράψας, ἐλεήθη (ἴψ· ἐλειθῆ) ὁ ἔχων. Ἀμήν, ἀμήν. Κύριε, Κύριε, Κύριε, γένοιτο, γένοιτο, γένοιτό μοι.

Ὁ δὲ κώδιξ τοῦ 1432 εἶνε ὁ ἐν Μεδιολάνῳ Ἀμβροσιακὸς H 104 sup., οὗ ἐν ρ. 163² καὶ 163³ ἀναγινώσκεται τὸ ἐξῆς βιβλιογραφικὸν σημεῖωμα· Ἐτελειώθη ὁ παρὸν πραξαπόστολος διὰ συνεργείας καὶ ἐξόδου καὶ πόθου πολοῦ ἐντίμου ἐνδωξοιτά-

¹ Notes sur les ms. grecs du British Museum ἐν τῇ Bibliothèque de l'École des Chartes Τόμ. 45, 1884, ἐν σ. 336.

του ὑπεριδύστου καὶ εὐγενεσιάτου κυροῦ Ἰωάννου καὶ γραμμα-
τικοῦ τοῦ ὄλου ὁρίου πόλεως Μεθώνης· γραφὴν δὲ τῇ ἐμὶ χειρὶ
Ἀθανασίου τοῦ Ἐξεδάκτυλου τάχα δὲ καὶ ἀναξίου καὶ ἀμμο-
τωλοῦ γραφέως. Ἐγγραφή γοῦν ἐν μηνὶ Μαρτίῳ καὶ ἡμέρᾳ
Παρυσκευῇ ἐπὶ ἔτους τρέχοντος εἰς μὲν Ἰνδικτιῶνος ἰβ. Σωθῆ
ὡ γράφας. Ἐλεηθῆ ὁ ἔχων.

Ὡς περ ξένη χαιρόντες ἰδεῖν πατρίδα καὶ οἱ θαλά· τεύον
τες εὐρεῖν λιμένα, οὕτω καὶ οἱ γράφοντες ἰδεῖν βιβλίον τέλος.
Αἰνῶ δοξάζω Χριστὸν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἀρχὴν καὶ τέλος.
Ἀμήν¹.

Ἴππονται δὲ τῇ αὐτῇ χειρὶ τὸ ἐξῆς ἑμμετρον ἐγκώμιον τοῦ
Ἀθανασίου Ἐξεδάκτυλου εἰς τὴν Θεοτόκον καὶ δέησις αὐτοῦ
εἰς τὸν ἅγιον Νικόλαον, ἅτινα μεταγράφομεν ἑνταῦθα μετὰ τῶν
τρακλιμάτων τοῦ πρωτογράφου.

Ἐγκώμιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἄλλ' ὦ ἄγνη πανάχραντε, παρθένε Θεοτόκε,
δέσποινα, πάντων ἢ ἐλπίς καὶ τῶν ἀπελπισμένων,
κυρία μου ὀλόδοξε, πανυπεράγαθέ μου,
ὑψηλότερα οὐρανῶν, ὑπερκαθαρωτέρα

- 1) ἡλιακῶν μαρμαρυγῶν ἀκτινολαμπηδόνων,
τιμιωτέρα Χερουδίμ καὶ τῶν πολυομάτων,
ἀγιωτέρα Σερφυμ καὶ ἀσυγκρίτως πάντων
τῶν οὐρανίων στρατιῶν ὑπὲρ ἐνδοξωτέρα
τῶν πρόπατόρων ἢ ἐλπίς, τῶν προφητῶν ἢ δόξα,
2) τῶν ἀποστόλων καύχημα, κήρυγμα τῶν μαρτύρων,
ὁσίων ἀγαλλίαμα καὶ ἀσκητῶν λαμπρότης,
τοῦ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τὸ κλέος,
τοῦ Ἀαρὼν καὶ Μωϋσῆ, καὶ Γεδεὼν ὁ πόκος.

¹ Περὶ. *Martini-Bussi Catalogus codicum graecorum Bibliothecae Ambrosianae* σ. 536. — Ἀμφοτέρω οἱ ὑπὸ τοῦ Ἐξεδάκτυλου γεγραμμένοι κώδικες μνημονεύονται, ἄνευ παραθέσεως τῶν ἀνωτέρω βιβλιογραφικῶν σημειωμάτων, παρὰ *Marie Vogel—Victor Gardthausen Die griechischen Schreiber des Mittelalters und der Renaissance*. Ἐν Λειψ. 1909 σ. 9.

θυματήριον χρυσοῦν. λυχνία φωταυγοῦσα,
 1 ἢ ἡ στάμνος ἢ βαστάσασα τοῦ οὐρανοῦ τὸ μάννα
 καὶ πλάκκα φέρουσα βροτοῖς ἐγγεγραμμένον νόμον.
 ἡ κισῶτος ἡ ἀληθεὺς, ὁ θειότατος τόμος.
 παντάνασα περίδλεπτε καὶ φωτοφόρε κόρη,
 παραμυθία πάνταγε Βλαχερινήτισά μου
 20 καὶ Ὀδοιγήτρια πασῶν ὑπεραγία κόρη,
 βασίλεισσα πανάγαθε, ὑπέρευλογημένη,
 κόρη σεμνή, πανύμνητε, θεσποινα τῶν θεσποίνων,
 ὑπὸ τῆς πτέρυγας τῆς τῆς σκέπασον, φύλαξόν με.

Δέξις τοῦ τοῦ δούλου Ἀθανασίου ἡμῶν.

Ἐγκόμιον τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Δεῦτε τὰ στίφη τῶν πιστῶν καὶ πάντων ὀρθοδόξων,
 τῶν μοναστῶν ὁμήγουρις καὶ τῶν ὁσίων πλήθος
 τῶν ἀπὸ βρέφους ἐαυτὸν Χριστὸν ἀφιερῶσαν
 καὶ τῶν Μυρέων τὴν σεπτὴν κοσμήσαντα καθέδραν
 ὃ ἁσματικῶς ὑμνήσωμεν Νικόλαον τὸν μέγαν,
 ἁσματικῶς ὑμνήσωμεν τὸν μέγαν ἱεράρχην,
 ἁσματικῶς χαρμονικῶς ὡς μοναχὸς ἁρμόζει.
 Διὸ καὶ πάντων γέγηθε θερμότατος προστάτης,
 τῶν ἀσθενῶν ἐπίσκεψις καὶ αἰχμαλώτων ῥύστης
 10 καὶ τῶν πινόντων ἡ τροφή, ξένων παρηγορία,
 τὸ μέγα παραμύθιον πάντων τῶν θλιβομένων
 τοῖς ἐγγιστά καὶ τοῖς μακρὰ πάντας ἐγγύς κατέχην.
 Ὅπου γὰρ τὸν ἐτήσοντε εὐθὺς καταλαμβάνει
 ὡς περ νεφέλη γίνεται καὶ ὡς ἀστὴρ ὑπάγει·
 1 ἢ ὡς ἄγγελος γὰρ φαίνεται ἐπιτελῶν ἰάσεις
 εἰς δόξαν καὶ πρὸς κύνησιν Θεοῦ παντοδυναμίου,
 πατρὸς υἱοῦ καὶ πνεύματος τῆς μίας βασιλείας
 τὸν δοῦν αὐτὸν τὴν δύναμιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.
 Ἀμήν.